

Розділ 2

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Міжнародне право. Господарське право, господарсько-процесуальне право

УДК 340.134

DOI: <https://doi.org/10.31732/2707-9155-2020-38-66-76>

Механізми адаптації законодавства України до правової системи Європейського Союзу

Француз А.Й.

*Герой України, Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права«КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел.: (050) -33-944-02, e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0003-2861-1252*

Лазебна К.Ю.

*Здобувач вищої освіти ступеня магістр,
ВНЗ «Університет економіки та права«КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел.: (068) 84-298-72, e-mail: lazebna.kristina1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5054-6277*

Mechanisms of adaptation of the legislation of Ukraine to the legal system of the European Union

Frantsuz A.J.

Hero of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine

*Doctor of Laws Sciences, Professor,
Professor of Department of State Legal Disciplines,
“KROK” University, st. Tabirna, 30-32, 03113, Kyiv, Ukraine
тел.: (050) -33-944-02, e-mail: AnatoliyFJ@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0003-2861-1252*

Lazebna K.Y.

*Master student, “KROK” University,
st. Tabirna, 30-32, 03113, Kyiv, Ukraine
tel.: (068) 84-298-72, e-mail: lazebna.kristina1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-5054-6277*

Анотація. Україна є пріоритетним партнером для Європейського Союзу (далі – ЄС). ЄС підтримує Україну в забезпеченні стабільного, процвітаючого й демократичного майбутнього для своїх громадян і непохитний у своїй підтримці незалежності, територіальної цілісності та суверенності. Інтеграція до ЄС – це комплексна процедура та сьогоднішня ціль, яку прагне досягнути Україна, що супроводжується здійсненням адаптації законодавства до системи права ЄС. Після того, як країна-заявник пристосовується до умов членства, вона має імплементувати закріплені правила у всіх сферах правовідносин. Та невід’ємним процесом для реалізації даної мети є запровадження правильних механізмів на законодавчому рівні, які будуть координувати та контролювати виконання вимог положень європейського законодавства, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС. Асоціація з ЄС є край важливою в контексті проведення реформ, оскільки положення Угоди мають слугувати основою для нової моделі соціально-економічного розвитку України. Тому, розробляючи концепцію та програми секторальних реформ, необхідно брати до уваги, аналізувати та адаптувати відповідні вимоги директив ЄС із нормативно-правовими актами України. Поетапне наближення законодавства, модернізація правового поля і забезпечення прозорості національного законодавства, поглиблення культури демократії й поваги до прав людини, зміцнення національної безпеки та безпеки громадян, недопустимість застосування сили як методу вирішення внутрішньодержавних конфліктів і налаштування стабільності та злагоджених відносин із усіма країнами-сусідами на даний час є одними з найважливіших чинників-взірців для Української держави. Повноцінна реалізація реформи державного управління у відповідності до затвердженої стратегії є запорукою ефективного впровадження всіх без винятку реформ в Україні; ефективне формування та реалізація державної політики, що базується на оцінці позицій зацікавлених сторін, аналізі впливів і стратегічному плануванні, а також високому рівні професійності державної служби. Зрештою, дослідження адаптації законодавства України до законодавства ЄС матимуть змогу ввести науково обґрунтовані пропозиції для кращого забезпечення національних інтересів нашої держави у сфері європейської інтеграції та дійової реалізації зовнішньополітичного пріоритету.

Ключові слова: Європейський Союз, законодавство України, європейська інтеграція, механізми адаптації, міжнародні принципи і стандарти, громадянське суспільство.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 19.

Annotation. Ukraine is a priority partner for the European Union (hereinafter referred to as the EU). The EU supports Ukraine in securing a stable, prosperous, and democratic future for its citizens and unwavering in its support of independence, territorial integrity, and sovereignty.

Integration into the EU is a complex procedure and the current goal pursuing by Ukraine, which accompanied by the adaptation of legislation to the legal system of the EU. Once the applicant country adapts to the terms of membership, it must implement the established rules in all areas of the legal relationship. An essential process for achieving this goal is the introduction of the right mechanisms at the legislative level, which will coordinate and control the implementation of the requirements of European legislation provided for in the Association Agreement with the EU. The Association with the EU has crucial importance in the context of reforms, as the provisions of the agreement should serve as the basis for a new model of social-economic development of Ukraine. Therefore, when developing the concept and programs of sectoral reforms, it is necessary to take into account, analyze, and adapt the relevant requirements of the EU directives with the regulations of Ukraine. Step by step approximation of laws, modernizing the legal field and ensuring transparency of national legislation, deepening the culture of democracy and respect for human rights, enhancing national and citizen security, the inadmissibility of using force as a method of resolving internal conflicts, and forging stability and harmonious relations with all countries are one of the most important role models for the Ukrainian state. The full implementation of the public administration reform under the approved strategy is the key to effective implementation of all reforms in Ukraine without exception; effective public policy formulation and implementation based on stakeholder assessment, impact analysis and strategic planning, as well as a high level of professionalism in the civil service. Well, researches on the adaptation of the Ukrainian legislation to the EU legislation will make it possible to introduce scientifically substantiated proposals for better securing of our country's national interests in the field of European integration and effective implementation of the foreign policy priority.

Keywords: European Union, Ukrainian legislation, European integration, Ukrainian legislation, adaptation mechanisms, international principles and standards, civil society.

Formulas: 0, *fig.:* 0, *tabl.:* 0, *bibl.:* 19.

Постановка проблеми

Проблематика дослідження насамперед полягає у недосконалому понятті на теоретичному рівні організаційних процесів і механізмів, які необхідно створити для ефективною адаптації законодавства України до права ЄС; викладення даної мети у чіткому алгоритмі елементів, що складатимуть цілий механізм реалізації процесу приведення у відповідність законодавства України до права ЄС.

Зв'язок із важливими практичними завданнями полягає в тому, що перед кожним із нас є завдання сприяння чіткого визначення суті організаційного забезпечення адаптації законодавства; від органів державної влади – відповідальна координація та контроль за виконанням умов Угоди про Асоціацію з ЄС, обрамлених термінами виконан-

ня окремих покладених завдань перед Україною її законодавчим процесом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідники, які працювали над розв'язанням проблематики даного питання інтеграції України до ЄС та адаптації: К. Волчук, Л. Даниленко, Н. Гнидюк і С. Павлюк, М. Сабан, І. Грицяк, Х. Машталір та С. Леськів, М. Калина, М. Назаренко, Н. Сюр й ін. – у своїх роботах наголошували, що правове поле Європи очікує від України гармонізацію законодавства: прийняття відповідних нормативно-правових актів та внесення змін майже в тисячі законів і нормативно-правових актів України, це підтверджується експертами, які здійснювали аналітичне порівняння законодавства.

Даний факт означає, що все законо-

давство України має бути модифіковане відповідно до міжнародних принципів і стандартів, Ради Європи, Організації з безпеки і співробітництва в Європі та інших загальновідомих міжнародних організацій. Науковці зазначають, що найбільш пріоритетними для України є ті сфери законодавства, від зближення яких залежить зміцнення економічних зв'язків України та держав-членів ЄС і які регулюють відносини, пов'язані з підприємницькою діяльністю, захистом конкуренції, банкрутством, захистом прав інтелектуальної власності, митним регулюванням, транспортом та зв'язком, стандартами і сертифікацією.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття

У статті подаються пропозиції для запровадження чинних механізмів для ефективності адаптації законодавства України до системи права ЄС; визначення понятійного апарату на суспільному рівні про систему права ЄС, цінності, цілі ЄС для повної гармонізації суспільства та держави на шляху інтеграції до ЄС.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Визначити поняття адаптації законодавства та встановлені цілі, наявні на сучасному етапі в державі України, дослідити стан адаптації законодавства України до системи права ЄС, наявні механізми й необхідність введення їх у дію з метою досягнення результатів наближення України до Євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу дослідження

Критерії вступу країн Центральної та Східної Європи до ЄС були прийняті ще у червні 1993 року на засіданні Європейської Ради в Копенгагені й під-

тверджені в грудні 1995 року на засіданні Європейської Ради в Мадриді.

Документ отримав назву Копенгагенські критерії, кінцевою метою яких є:

- стабільні інститути, що гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу й захист меншин;
- функціонуюча ринкова економіка та спроможність справлятися з конкуренцією і ринковими силами в ЄС;
- здатність узяти на себе зобов'язання, що випливають із членства в ЄС, включаючи суворе дотримання завдань політичного, економічного, валютного союзу [2].

Acquis communautaire (acquis) – правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, Спільної зовнішньої політики та політики безпеки і Співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Адаптація законодавства – це процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire* [4].

Л. Даниленко у своїй науковій статті визначив, що Європейська інтеграція є усупільненням суверенітетів державами-членами Європейського Союзу, що створили спільні інституції, яким надали частину своїх національних повноважень для того, щоб рішення у відповідних сферах спільних інтересів могли ухвалюватися демократичним шляхом на загальноєвропейському рівні [9].

К. Волчук у своїй роботі досліджувала стратегію інтеграції України в ЄС та перспективи України стати на сходинку поруч з країнами ЄС [10].

Х. Машталір і С. Леськів у своїй праці виокремили, що досягнення стратегічної мети держави щодо набуття

Україною статусу асоційованого та у перспективі повноправного члена Європейського Союзу потребує формування відповідних внутрішніх передумов шляхом проведення системних реформ соціально-економічної системи, розвитку громадянського суспільства, зміцнення демократичних інституцій, пошуку найбільш ефективної моделі забезпечення національної безпеки, розвитку нашої держави як незалежної й суверенної [11].

Як зазначає М. Сабан, для України європейська інтеграція – це спосіб модернізації національної економіки, залучення іноземних інвестицій та новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, можливість виходу на внутрішній ринок ЄС [12].

На сьогодні для України досі найнебезпечнішими є виклики і потенційні загрози, спричинені вторгненням військ Російської Федерації на територію України. Стратегією зменшення ймовірності реалізації терористичних актів у нашій державі повинен стати подальший розвиток системи забезпечення обороноздатності країни, вдосконалення правової бази на основі стандартів провідних держав світу, посилення взаємодії між спеціальними органами, підвищення якості професійної підготовки співробітників структур, що займаються проблемою тероризму та їх технічної оснащеності [13].

Європейський вектор наразі інституціолізований у формі Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка набула чинності 01 вересня 2017 року і стала найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним догово-

ром з третьою країною, коли-небудь укладеним із Європейським Союзом.

Це було вражаюче підтвердження м'якої сили ЄС. Українська держава може скористатися пакетом допомоги на суму майже 15 мільярдів євро, зростаючою присутністю інституцій ЄС та близько 400 проєктів технічної допомоги з боку ЄС і країн-членів на місцях.

Угода охоплює низку секторів, де очікуються реформи для наближення європейських стандартів, включаючи енергетику, транспорт, захист довкілля, промислове співробітництво, соціальний розвиток та захист, рівні права, захист споживачів, освіту й культурне співробітництво [5]. Три чверті угоди охоплюють економічну угоду, відому як «Глибока та всеосяжна зона вільної торгівлі», яка пропонує Україні більш широкий доступ до ринків ЄС. Зокрема, в ній передбачений політичний діалог щодо реформ, пов'язаних з політичною асоціацією, демократичними інститутами, правами людини та конвергенцією у сферах зовнішньої політики і політики безпеки [14].

Chatham House Report у своїй публікації «Боротьба за Україну» звітував про те, що Угода з ЄС містить детальні та обов'язкові положення від України узгодити свої закони та політику із правовою системою ЄС (*acquis communautaire*) у складному процесі, відомому як «наближення законодавства». Крім скасування тарифів, особливе значення надано інституційній і регуляторній адаптації з шаблонами ЄС. Цей підхід відображає центральне значення у розробці політики ЄС щодо галузевих, технічних та міжнародних норм. Він також зазначає більш широку мету угоди - соціально-економічну й політичну модернізацію [15].

Також було наголошено на тому, що в Україні відсутній Єдиний центр, на який би був покладений обов'язок щодо

прийняття рішень, пов'язаних із європейською інтеграцією, і координаційна політика є недостатньо ефективною.

Одним із вагомих нововведень на підтримку України в квітні 2014 року було втілено рішення Президента Європейської Комісії про створення Support Group for Ukraine (SGUA) за ініціативою тодішнього Президента Комісії Жозе Мануеля Баррозу та продовжена під керівництвом Жана-Клода Юнкера, SGUA складається з посадових осіб Комісії й країн-членів ЄС. Її очолює Пітер Вагнер і, за словами Комісії, вважається «каталізатором, фасилітатором і прихильником реформ».

Група підтримки складається з семи секторів, що відповідають основним пріоритетам реформ, викладеним у Порядку денному Асоціації, таких як:

- сільське господарство та санітарні/фітосанітарні питання;
- економічні та фіскальні реформи;
- фінансове співробітництво;
- енергетика та довкілля;
- правосуддя та внутрішні справи, включаючи антикорупцію;
- координація політики;
- наука, освіта та соціальні питання.

Серед інституцій ЄС Support Group for Ukraine є головним координаційним органом для надання допомоги Україні в різних генеральних дирекціях Європейської комісії та Європейської служби зовнішніх дій. У той же час, експерти SGUA отримали детальні знання про конкретні сектори в Україні. Деякі чиновники перебувають у країні в складі оперативної частини делегації ЄС [16].

Найуспішніша політика на даний момент призвела до створення нових установ та систем – приклади включають Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), систему електронного декларування електронних декларацій активів та електронну систему держав-

них закупівель ProZorro. Реформувати існуючі інститути виявилось набагато складніше, хоча вони і є метою більшої допомоги ЄС.

Варто також зазначити проєкт **Twinning** – проєкт технічної допомоги ЄС, який полягає в організації співпраці державного органу (установи) держави – члена ЄС з відповідним державним органом (установою) України – бенефіціаром проєкту з метою обміну досвідом та надання допомоги в питаннях державного управління й адаптації законодавства України до законодавства ЄС [17].

Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2016 р. «Про затвердження Порядку ініціювання, підготовки та реалізації проєктів Twinning» зробила важливий внесок для запуску механізму адаптації законодавства України до ЄС.

ЄС також надає допомогу Україні для боротьби з гуманітарними, соціальними та економічними наслідками конфлікту в східних регіонах країни. Забезпечивши загалом понад 402 мільйони євро з початку конфлікту, ЄС та його держави-члени разом є найбільшим гуманітарним донором, вирішуючи потреби людей у районах, безпосередньо постраждалих від конфлікту, внутрішньо переміщених людей і біженців з конфліктних регіонів.

Через Консультативну місію Європейського Союзу (EUAM) в Україні міжнародні експерти, що базуються в Україні, переважно з держав-членів ЄС, допомагають Україні в реформі цивільного сектору безпеки.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України», одним з основних завдань Міністерства є здійснення науково-експертного, аналітичного, інформаційного та методологічного забезпечення

виконання першого етапу реалізації Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [6].

Відповідно до схвалених планів, робота з впровадження актів законодавства ЄС передбачає не лише аспект наближення законодавства, а також інституційні, організаційні заходи, проведення відповідних консультацій із заінтересованими сторонами. Такий підхід має забезпечити узгодженість та прозорість у виконанні Україною зобов'язань, що передбачені Угодою про асоціацію, ефективний моніторинг імплементації актів законодавства ЄС. Також були внесені відповідні зміни до Регламенту Кабінету Міністрів України, які слугують певним «фільтром» для відсіювання урядових нормативно-правових актів, що не відповідають або суперечать положенням Угоди про асоціацію [7].

Плани заходів з виконання Угоди про асоціацію детально визначають, що має зробити Міністерство для якісного втілення положень нормативно-правових актів ЄС, які необхідно впровадити на основі зобов'язань за Угодою. Структура планів є адаптованою до сучасних аналітичних можливостей української системи державного управління і ґрунтується на традиційній методології транспозиції законодавства ЄС до законодавства держав-членів [8].

Щодо динамічності законодавства ЄС.

Законодавство ЄС в усіх сферах є динамічним, а не сталим процесом. Для України не передбачено механізму імплементації найновіших редакцій документів та залучення України до дискусії щодо найактуальніших питань у тій чи тій сферах. За таких умов Україна завжди «наздоганятиме» ЄС та не матиме належного рівня імплементації законодавства. На основі досвіду імплементації

державами-членами, звітів Європейської Комісії, аналізу труднощів у імплементації, виникнення нових обставин, практики Суду Європейського Союзу законодавство ЄС постійно вдосконалюється. З'являються нові норми, директиви переглядаються, окремі директиви об'єднують у рамкові, застарілі положення зникають.

Положення щодо перегляду того чи того нормативно-правового акта передбачені одразу в тексті нормативно-правових актів ЄС. Наприклад, стаття 5 Директиви 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості в підготовці окремих планів та програм, що стосуються довкілля, й внесення змін і доповнень до Директив №85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості й доступ до правосуддя.

Визначення механізмів сприяння ефективного процесу адаптації законодавства України, а також готовності країни загалом до інтеграції у правову систему Європейського Союзу:

➤ успішне функціонування громадянського суспільства, що можливе лише в умовах правової держави, основною характерною рисою якої є беззаперечне панування закону в усіх сферах суспільно-політичного життя. І в цьому контексті можна говорити про прямий зв'язок між дотриманням законності, суспільним та правовим порядком і розвитком правової держави та громадянського суспільства, що здатне забезпечити захист кожної людини і громадянина [18].

➤ В Україні мають завжди фіксуватися граничні межі на виконання її реформ. ЄС повинен довгостроково підтримувати умови для стимулювання реальних, а не часткових чи косметичних реформ, та ми маємо визнати, що європейська інтеграція не можлива без проведення політичних й економічних перетворень.

➤ Ввести в дію координаційний орган з питання адаптації законодавства України до системи права ЄС.

➤ Забезпечити механізми, направлені на спроможність України зберегти незалежність та територіальну цілісність, незважаючи на наміри з боку Російської Федерації. Україні потрібна політична воля і показовий прогрес у дотриманні ключових стандартів належного управління Служби Безпеки України.

➤ НАТО та ЄС повинні, відповідно, започаткувати сектор безпеки та законодавчі Консультативні програми з питань правозастосування в Україні, співмірні з НАТО наявні зусилля в сфері оборони.

➤ Необхідне заохочення до активності неприбуткових організацій, громадських формувань, однією з цілей яких є розвиток суспільної свідомості через культурний обмін та суспільну єдність, розширення знань і методів їх використання на шляху до приєднання України з Європейським Союзом, залучення делегатів із ЄС та проведення активних освітніх програм для молоді, що характеризуються неформальною освітою і мають ефективність поглинання набутої інформації для подальшого застосування на користь суспільства.

➤ Удосконалення ефективних механізмів, а також контролю для підтримки малого і середнього бізнесу на державному рівні та активізація по всій території України.

➤ Громадянське суспільство та міжнародна спільнота повинні приділяти увагу не стільки виборчій та інституційній реформам, скільки антикорупційним заходам, щоб заохотити розрив із старою системою та дозволити новому поколінню справжніх реформаторів формувати закони і політику. Ширше використання інституціональних об'єктів між українськими урядовими структурами та урядами країн-членів

ЄС сприятиме кращій практиці управління, формулюванню й виконанню політики [19].

➤ Укоренити механізми, керуючись якими, громадяни України фактично будуть брати участь в управлінні своєю країною та здійснювати громадянський нагляд. Однієї статті 5 Конституції України, яка проголошує: «*Носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування*»[1], не достатньо, звертаючи увагу на сьогоденні реалії. Активне громадянство може допомогти створити більш широкий і більш реформаторський політичний клас у майбутньому. Якщо українські політики, судді та державні службовці не приймуть необхідність докорінно змінити їх систему – через створення надійних установ, справжніх гарантій проти корупційних дій, політичної та юридичної підзвітності – старі звичаї (негативного впливу) продовжуватимуться, а західні партнери віддалятимуться.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальшого дослідження даної теми

Підсумовуючи, в даній роботі були визначені основоположні поняття та розкриті цілі, поставлені перед Україною на сучасному етапі. Згаданий вектор наближення до системи права ЄС, група підтримки з семи секторів відповідають основним пріоритетам реформ, викладеним у Порядку денному Асоціації України з ЄС.

Також, зосереджено увагу на забезпечення підтримки України з боку ЄС. У дослідженні окрему увагу приділено визначенню механізмів сприяння ефективному процесу адаптації законодавства України.

Надання допомоги ЄС Україні в

рамках Європейського інструменту суспільства координується Групою підтримки Європейської комісії для України (SGUA). Разом з Представництвом ЄС в Україні SGUA розробляє програми підтримки для ключових реформ (наприклад, децентралізації, боротьби з корупцією, зміцнення верховенства права), які часто фінансуються та реалізуються державами-членами ЄС. Також ЄС забезпечує українське громадянське суспільство за рахунок грантів з різних фінансових інструментів, через внески в Європейський фонд демократії та постійний діалог, який інформує нашу політику.

Перспективи подальшого дослідження даної теми базуються на запроваджених реформах, їхньому впливові на громадянське суспільство та законотворчий лад, аналізі результатів і досягненні змін, порівнянні ефективності роботи нових механізмів, темпів та

кількості запроваджених правових норм та доповнень, попередній оцінці наближення законодавства до права ЄС, доопрацюванні прогалін у законодавстві, якщо такі все ще існують.

У контексті дослідження можна зробити висновок, що нам потрібно привести набагато більшу актуальність та амбіції до спільної цілі шляхом посилення міжнародної співпраці, приватно-державних партнерств, збалансованого фінансування та реформаційних рішень, направлених на запровадження механізмів адаптації всієї системи права України у відповідність до права ЄС, оптимізації громадянського суспільства, координації та контролю за виконанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, що має здійснюватися конкретним відповідальним органом державної влади.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 30. Ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%> (дата звернення 13.01.2020).
2. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі: Міністерство закордонних справ України, опубліковано 28.10.2019 р. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/kopengagenski-kriteriyi-chlenstva-v-yevropejskomu-soyuzi> (дата звернення: 13.01.2020).
3. Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16.03.2005 р. № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05> (дата звернення: 13.01.2020).
4. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 р. № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629> (дата звернення: 13.01.2020).
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 26.09.2014, *Офіційний вісник України*, 2014, № 75. Т. 1, С. 83. ст. 2125.
6. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF> (дата звернення: 13.01.2020).
7. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF> (дата звернення: 13.01.2020).
8. План Заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF> (дата звернення: 13.01.2020).

9. Даниленко Л. І., Поліщук І. В. Перспективи та виклики євроінтеграційних процесів для України: навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 132 с.

10. Wolczuk K. “Ukraine and Europe”. Article eleven. *University of Birmingham*. Birmingham, UK, 2016. 18 p.

11. Машталір Х., Леськів С. Інтергація України до Європейського Союзу як основа для розбудови громадянського суспільства. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С.163-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2017_6_37 (дата звернення: 13.01.2020).

12. Сабан М. Про переваги та недоліки інтеграції України до ЄС. Буковинська державна фінансова академія. Чернівці, 2010. URL: http://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm (дата звернення: 13.01.2020).

13. Гриненко І. М., Прокоф'єва-Янчиленко Д. М., Сокрут Б. В. Оцінювання та управління ризиками у сфері протидії транснаціональній організованій злочинності в Україні: кримінологічний моніторинг, тактичний аналіз та використання відкритих джерел. Київ, 2015. 158 с.

14. Gwendolyn Sasse, Baláz Jarábik, Shapovalova Natalia, Thomas de Waal. “The EU and Ukraine: Taking a Breath”, *Endowment for international peace*. 2018. URL: <https://carnegieendowment.org/2018/02/27/eu-and-ukraine-taking-breath-pub-75648> (дата звернення 13.01.2020).

15. Chatham House Report. *The Struggle for Ukraine*: веб-сайт. URL: <https://reader.chathamhouse.org/struggle-for-ukraine> (дата звернення 13.01.2020).

16. THE SUPPORT GROUP OF UKRAINE (SGUA): веб-сайт. URL: <https://www.aalep.eu/support-group-ukraine-sgua> (дата звернення 13.01.2020).

17. Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу. Twinning: веб-сайт. URL: <https://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/twinning> (дата звернення 13.01.2020).

18. Гнидюк Н., Павлюк С. Наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про асоціацію: між правовими зобов'язаннями та аналізом політики? *Європейський інформаційно-дослідницький центр*. 2016. URL: <https://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29067.pdf> (дата звернення 13.01.2020).

19. Щекин Г. В. Социальная теория и кадровая политика: монографія. Київ: МАУП, 2000. 576 с.

References

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), The Constitution of Ukraine, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (Accessed 13 January 2020).

2. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine (2019), “Copenhagen criteria for membership of the European Union”, available at: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/kopengagenski-kriteriyi-chlenstva-v-yevropejskomu-soyuzi> (Accessed 13 January 2020).

3. Ministry of Economy and European Integration of Ukraine (2005), “Order “On approval of the Methodology for defining the criteria of the European integration component of state target programs”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0438-05> (Accessed 13 January 2020).

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2004), The Law of Ukraine “On the National Program of Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15> (Accessed 13 January 2020).

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part, available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 (Accessed 13 January 2020).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), «Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Approval of the Regulation on the Ministry of Justice of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF> (Accessed 13 January 2020).

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017), “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On Implementation of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the

European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF> (Accessed 13 January 2020).

8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2017) “Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “Plan of measures for the implementation of the Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF> (Accessed 13 January 2020).

9. Danilenko, L.I. and Polishchuk, I.V. (2013), *Perspektivi ta vikliki evrointegracijnih procesiv dlya Ukraini* [Prospects and challenges of European integration processes for Ukraine], Kyiv, Ukraine.

10. Wolczuk, K. (2016), “Ukraine and Europe”. Article eleven. *University of Birmingham*, Birmingham, UK. 18 p.

11. Mashtalir, H. and Leskov, S. (2017), “Ukrainian Integration into the European Union as a Basis for Civil Society Development”, *Entrepreneurship, Economy and Law*, vol. 6, pp.163-166.

12. Saban, M. (2010), “About the advantages and disadvantages of Ukraine's integration into the EU”, *Bukovynska public Finance Academy*, available at: https://www.rusnauka.com/15_APSN_2010/Economics/67697.doc.htm (Accessed 13 January 2020).

13. Grinenko, I.M. Prokofieva-Yanchilenko, D.M. and Sokrut, B.V. (2015), *Ocinyvannya ta upravlinnya risikami u sferi protidii transnacional'ny organizovaniy zlochinnosti: kriminologichnij monitoring, taktichnij analiz ta vidkriti dgerela* [Risk Assessment and Management in Transnational Organized Crime in Ukraine: Criminological Monitoring, Tactical Analysis and Open Source Use], Kyiv, Ukraine.

14. Gwendolyn, S. Baláz, J. Shapovalova, N. and Thomas de Waal (2018), “The EU and Ukraine: Taking a Breath”, *Endowment for international peace* – [Online], available at: <https://carnegieendowment.org/2018/02/27/eu-and-ukraine-taking-breath-pub-75648> (Accessed 13 January 2020).

15. Lough, J. Lutsevych, O. Nixey, J. Sherr, J. Wolczuk, K. Ash, T. and Gunn, J. (2017), “The Struggle for Ukraine”. *Chatham House Report*, [Online], available at: <https://reader.chathamhouse.org/struggle-for-ukraine> (Accessed 13 January 2020).

16. THE SUPPORT GROUP OF UKRAINE (2019), available at: <http://www.aalep.eu/support-group-ukraine-sgua> (Accessed 13 January 2020).

17. Center for Adaptation of Civil Service to European Union Standards (2019), “Twinning”, available at: <http://www.center.gov.ua/pro-tsentr/proekti/twinning> (Accessed 13 January 2020).

18. Hnidyuk, N. and Pavlyuk, S. (2016), “Approximation of Ukrainian legislation to EU law in accordance with the Association Agreement: between legal obligations and policy analysis?” [Online], available at: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29067.pdf> (Accessed 13 January 2020).

19. Shchekin, G.V. (2000), *Social`na teoriya ta kadrova politika* [Social theory and personnel policy], Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 23.01.2020 року